

גיליון מס' 301 פרשת בראשית
תשע"ט שנה שיטית

גליון זה יוצא
לע"נ סבתי האשה הצדקנית
מרת אסתר בת ר' דניאל ע"ה
נלב"ע כ"ד תשרי תשנ"ב
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

פשט על הפרשה

"בראשית" (א,א)

מד"ר פ"א בראשית בזכות חלה שנקראת ראשית. יל"ע למה דוקא חלה וי"ל דאמרין בעירובין י"ח בתחלה עלה במחשבה לבראות שנים וא"כ צריך שיהיו מצות מיוחדות לאשה כמו לאיש וליכא אלא ג' נדה חלה והדלקת הנר, ונדה לא הי' אז כמ"ש שם דף ק' שזה מקללות חוה והדלקה"נ הוא דרבנן ולא נשאר אלא חלה [ואע"ג דגבי חלה לנשים אמרו בירו' הטעם לפי שהיא טימאה חלתו של עולם וזה הי' רק אחר החטא יש עוד טעמים למה חלה נמסר לנשים ועי' רע"ב פ"ב דשבת מ"ו].

עוד שם במדרש בזכות ג' דברים שנקראו ראשית חלה מעשרות וביכורים, ויש לפרש דהכוונה כמו שבהפרשת חלה מעשרות וביכורים' שמפריש חלק קטן מהפירות ומתקן בזה את כל השיריים לדונם שנעשה בהם מצות חלה ומעשר וביכורים כמו כן הצדיקים אע"פ שהם חלק קטן מהעולם מקיימים את העולם כולו דנחשב העולם בכללו שיוצא ממנו טוב על ידי הצדיקים שבו עי' עירובין י"ג ב' ובתוספות.

והא דלא חשיב ראשית הגז דאיכרי גם כן ראשית יש לבאר ע"פ הרמב"ם (פ"י מביכורים ה"ה) שמצות ראשית הגז הוא כדי שיהיה להכהן ממה לעשות בגדים [וכ"מ במשנה חולין קל"ה א' כדי לעשות ממנו בגד וכו'] וא"כ בשעת בריאת העולם שעדיין לא הי' צורך בבגדים עד אחר החטא ל"ש מצות ראשית הגז.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"ד"ר רבי משה רוטשילד זצ"ל"

בשבת חול המועד האחרון, נסתלק מעמנו איש החסד המופלא, מלא בתורה ויראת שמים ודקדוק ההלכה הר"ר ד"ר משה רוטשילד ז"ל, הוא הגבר הקים בעשר אצבעות ובנה בטירחא יתירה שא"א לתאר את בית הרפואה הידועה בכל העולם 'מעייני הישועה'. בין זכויותיו הרבים בהקמת בית החולים, זכה לשמש ולסיע ברפואה למרן ראש גולת ישראל בעל הקהילות יעקב זיע"א, שבשנותיו האחרונות ידע הרבה חולי ומכאוב, ואותו קדוש לא הסכים להתרפאות בידי רופא שאינו שומר תורה ומצוות או רופא שאינו מאמין בחז"ל, ונתן אימון מלא בד"ר רבי משה ז"ל.

ובנו רבנו הגדול מרן שליט"א, דיבר כמה פעמים על הסייעתא דשמיא העצומה שזכה לה, וסייע לו בכל מאודו.

כשפתח את בית החולים, היו הרבה ששחקו ולעגו לו, אבל מרן שליט"א עודד אותו ואף סייע לו ממש בהרבה ענינים. במשפחת רבינו שליט"א מספרים את הסיפור הבא:

כשאחת הנכדות הגדולות של רבינו שליט"א עמדה לפני לידה, באותו זמן נפתח בית החולים, היא שאלה את רבינו אם כדאי ללדת שם או כיון שזה חדש אולי הרופאים אינם בקיאים וכו' ועוד חששות, רבינו שליט"א דחה את הכל והוסיף לה, את תראי, שבסוף לא יהיה לך אפילו חדר ללון בו... דברי רבינו אז היו פלא מוחלט כי בקושי נשים הסכימו ללדת בבית החולים.

כמוכן, שבסוף לא נפל מדברי רבינו שיערה אחת ארצה. כשהגיעה עיתה ללדת היה זה ביום כיפור, והיה עומס גדול מאוד ומכיון שלא היו הרבה חדרים, לא נותר עבורה חדר והיא נשארה לנוח אחרי הלידה בפרוודור עד לאחרי יום כיפור... הד"ר רוטשילד לא זו כמלא הנימה מבלי לחיוועין בגדולי ישראל, והקים בבית החולים את וועד רבני ההלכה בראשות גדולי ישראל שיקבעו בכל צעד ושעל כיצד לנהוג.

ושנים רבות היה מורה רבנו שליט"א בעל פה ובכתב שמי שגזל ואינו יודע ממי, יעשה בהם צרכי רבים ואמר שאם תורמים לבית החולים של ד"ר רוטשילד זה בודאי צרכי רבים.

ולפני תקופה, כשרבינו נאלץ לשהות במעייני הישועה, כל כמה שעות היה מגיע ד"ר רוטשילד, ממרומי גילו, לדרוש בשלום רבינו. לא פעם היה רבינו שואל אותו על תרופה פלונית אם היא מוכרחת, וככל היוצא מפיו של הד"ר, עשה רבינו. כמו כן היה הד"ר פוקד על שומרי בית החולים לבל יתנו להכניס אל רבינו אנשים כי הוא מוכרח מנוחה מוחלטת.

ובסוכות כשנפל ד"ר רבי משה ז"ל למשכב, שמע מזה רבינו ונצטער מאוד. ובתחילת חול המועד השתתף רבינו בשמחת בית השואבה שנערכה ע"י המרכז הרפואי ולאחמ"כ טרח רבינו ועלה למחלקה בה היה מאושפז כדי לבקר.

בליל שבת חוה"מ כשקם רבינו ללמוד כהרגלו, שאר לפתע את נכדו שעמד סמוך אליו, מה שלום ד"ר רוטשילד, האם הוא עוד חי. והוסיף, הלמתי עליו. והנכד השיב שלא שמעו כלום ומקום שכן. ואחרי כמה שעות נודע שנלב"ע.

ובמוצאי שבת קודש התקיימה הלווייתו וכבוד גדול עשו לו במוותו, שלייתו בבגדי חג אלפי אלפי ישראל ובראשם רבינו שליט"א.

***

מערכת 'דברי שי"ח' מבכה באופן אישי את גודל האבידה לכלל ולפרט. זכינו בכל שבוע לשלוח את הגליון דברי שי"ח, יחד עם הקובץ גליונות' המפורסם, לד"ר רוטשילד ז"ל שהיה מעיין בזה באופן עקבי כל שבוע, (ואף זכה ללמוד ולעיין בקובץ האחרון שיצא לחג הסוכות) וכן לשלוח למרכז הרפואי בכל שבוע עשרות קבצים כדי לשמח את החולים המאושפזים שם.

המקום ינחם אתכם ואת כל המשפחה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

בברכת שבת שלום וחורף בריא
יציאת חטק 810678

הוראות ועצות בענין גיל הנישואין

"ויאמר אלוקים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה"

גיל הנישואין הוא נושא רחב בהקיפו ועתיק יומין בהכרעותיו, דור דור ודורשיו.

בחור בן שמונה עשרה שנה הלומד בישיבת... מעוניין לגמור שידוך, והנהלה אמרה לו שאם יבוא בברית האירוסין יאלץ ללכת מהישיבה.

מנהג ההנהלה, זו עוולה גדולה מאד. ואם הייתה אפשרות היה צריך לגזור על כך תענית. ובגמרא עירובין דף סג: מבואר שיהושע נענש על שביטל פ"ר לילה אחד מישראל.

ועוד אמר רבנו בהזדמנות. נכדי שיחי' לומד בישיבת... ובא כעת בברית האירוסין, והוא צעיר, הם שלחוהו מהישיבה, זו עוולה גדולה. וגם חמי [שליט"א] סובר שאין זה על פי דין, ומעולם לא היה דבר כזה בישיבות של פעם. ואכן זו עוולה גדולה.

בפרט כאן שדובר עם ראש הישיבה קודם לכן כי הוא הולך להתארס ושתק, ושוב למחרת אמר לו כהנ"ל. אסור לקבוע כלל שמי שמתארס מוקדם נזרק מהישיבה. כל דבר לגופו. אם רואים שלא טוב לו, אז שלא ישא אשה, אבל לא לקבוע את זה ככלל.

אמרתי. המשגיח זצ"ל מפוניבז' התנגד מאד בשעתו להינשא מוקדם ומרן הרב שך זצ"ל גם היה בדעה כזו. בסוף ימיו שינה קצת את דעתו. ולכאורה, ימינו אינם דומים לישיבות של פעם (שהזכיר רבנו), כי בעבר הרוח הייתה להינשא מאוחר יותר ומי שנשא מוקדם היה משונה, ואם כן לא ימשכו אחריו, היום לא מתחננים מאוחר וממילא אם יקדימו עוד זה מושך אחרים, בפרט שאת הטובים חוטפים וממילא הם גוררים אחרים. כמו כן, כל כך הרבה גיטין יש היום כי הם מתחננים צעירים מאד ואינם יודעים כיצד להתנהג, ולכן הרוח בישיבה לא למחר. אבל יש ישיבות שכן מתנהגים כנ"ל שכל ענין לגופו, ואם בחור מתייעץ ורואים שהוא צריך זאת, יסייעו לו.

חתן אחותי הרבנית ברזם, התייעץ עם מרן הרב שך האם לגשת לשידוך, והוא שאל אותי [בתמיהה] מדוע הוא ממהר להשתדך, וענהו שמדובר במשפחת ברזם והגיב: על כך לא דיברתי. כמה בנות ישראל כאלו יש? אה"נ, אבל צריך להורות כל דבר לגופו, אם זה לא טוב לו, שלא יתנו לו, אך אם טוב לו מדוע שיעצרוהו. וענין הגיטין לא שייך להקדמת הנישואין, גם בחור בגיל בן 20 ומעלה שמתחתן, יכול להתגרש למחרת.

ושוב, בעקיפין, אודות גיל הנישואין, י"ד סיון תשנ"ט. יהודי שואל: בני מצוין גדול ועדין לגדולות, וישן בבית על פי מה שייעץ הגרמ"ל (שליט"א) ועתה יש לנו אפשרות לבחור עם מי לישון, והוא היה מעדיף לישון בישיבה, כי הדרך לבית גוזלת ממנו כל יום חצי שעה, וגם שרוצה להיות כולו בישיבה.

אין אפוטרופוס וכו' ואפילו בבחורים הטובים ביותר. ולכן, אם הוא לומד חוץ לעיר אין ברירה וישן בפנימיה, אבל בעיר אין עצה וישן בבית. ע"כ. (להלן בפרשת וירא, ישנה הוראות על שינה בפנימיה). אבל הרי הוא כבר בן 18 ויכול לחתנו כבר.

החזון איש רצה לחתן אותי בן 17.5. אם הוא לא מלאך זה מפריע (מה שלא מתחתן) וכן הייתה דעתו של אבא זצ"ל. רק שבדרך כלל אני מייעץ שאם הוא לומד לא כל כך טוב - שילמד עוד בישיבה, אבל אם לומד טוב - אדרבא הוא ילמד אחרי החתונה גם כן. האם נכון כי מרן הרב שך (שליט"א) לא סבור כך? זה לא נכון תלוי באיזה שידוך מדובר. בשעתו דיברו לבת אחותי בחור והוא הלך לשאול את מרן הרב שך [שליט"א], ואמר לו: למה לך שידוך, שב ולמד בישיבה, וכיון שאמר שהמדובר על אחותי, אמר לו: אם כן, על זה לא דיברתי.

אשה, שכל רצונה רק שבעלה ילמד תורה, הנישואין לא יפריעו בלימוד התורה, וגם אני למדתי טוב יותר אחרי החתונה, כי קודם דיברו על שידוכים, אף שלא כל כך הטרידוני בזה, אבל בכל זאת חושבים בכך, ואחרי החתונה פנויים ללימוד לחלוטין. בהזדמנות אחרת נשאל רבנו: אמא של רבנו התעסקה בכל ענייניו ממש, וא"כ איזו טרדה יכלה להיות שמחמתה לפני החתונה למד פחות טוב? הייתי צריך לנסוע וזה בכל זאת הפריע [לנסוע הלך וחזר מהישיבה בפ"ת לבית].

(כל משאלותיך)

"ויברך אתם אלקים ויאמר להם אלקים פרו ורבו ומלאו את הארץ" (בראשית א, כח)

סגולות שאמר רבינו לזש"ק

- לעשות שילוח הקן (תנחומא תצא) והוא סגולה גם לשידוך.
  - להתפלל בקבר רחל.
  - יתפללו בשונם במקום שנענה בו אלישע כשהיה אצל האשה השונמית.
  - למצוא אדם שהוא מן הנעלבין ואינם עולבין ולבקש ממנו ברכה.
  - שתיית חמין במוצאי שבת. [וכך מייעץ רבינו לחשוכי בנים כסגולה להפקד, ושאלו לרבינו האם מקורו מגמ' שבת דף קיט: וכן דלפי זה האם גם רחיצה בחמין במוצ"ש ואכילת פת חמה במוצ"ש הם סגולה להיפקד
  - לשתות יין (ולא מיץ ענבים) בהבדלה במוצ"ש (ע"פ גמ' שבועות "ח ע"ב).
  - לשים המיטות בין צפון לדרום וראשה בצפון (גמ' בברכות ה' ע"ב ואם לאו אשתו יולדת נפלים).
  - לכתוב ולהדפיס חידושי תורה (ע"פ גמ' חולין דד"ת נקראים פרי בטן).
  - לבדוק המזוזות (חז"א).
  - לשלם עבור מלמד ללמד לילד אחר (מדרש רבה).
  - לומר לכהן לכוון עליו בברכת כהנים (שמו ושם אמו).
- והאם כל זה סגולה גם לאשה וכתב רבינו בתשובה "כן".
- לגדל זקן.
  - לקבל שבת יותר מוקדם.
  - לענות אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו.
  - ללמוד עם אשתו הלכות שבת.
  - ייעץ רבינו ליהודי חשוך בנים לעלות לארץ ישראל וב"ה לאחר שעלה נפקד (ע"פ דברי הג"מ יבמות דף סד. שישוב א"י אינו עולה מן המנין, וכתב שם רש"י "...דלמא משום עוון חוצה לארץ הם עקורים").
  - (רשימות אלו ע"פ הספרי: סדור שיח תפילה, מנחת תודה, ומלאו את הארץ, וחלקם שמענו בע"פ מרבינו שליט"א)

אחת הסגולות שהובאו כאן, שהיה מרן הסטייפלר זיע"א ממליץ עליה לפקידה בזש"ק והוא ללכת להתפלל במקום בית השונמית בכפר "שונם" שנקרא כיום" סולם, ואף רבינו שליט"א היה שם כמה פעמים. וכן שולח עד היום רבים להתפלל ויש במקום ישועות גדולות להפקד בזש"ק, מכיון ששם ברך הנביא אלישע את האשה השונמית, ונולד שם חבוק הנביא ואף שם החיה אותו הנביא אלישע, (ואף מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל המליץ על סגולה זו). כפי שערבנו בשנים קודמות תפילה מיוחדת במקום זה בשליחותם של הקוראים שהעבירו אלינו את השמות של המצפים להושע (וב"ה קיבלנו כמה וכמה מכתבי תודה על זוגות שנושעו לאחר התפילה המיוחדת שנערכה (שם) כל המעוניינים שיוזכר שםם במקום זה מוזמנים לשלוח למערכת "דברי ש"ח" את שמות בני הזוג עם שמות ההורים, וא"ה כמה שליחים תלמידי חכמים יעלו במיוחד בעבורם להזכירם במקום מסוגל זה. (ניתן לשלוח במייל או בפקס הרשומים כאן).

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק